
ДРАГІЄВА Л.В.,

кандидат педагогічних наук,
старший викладач, кафедра
технологічної і професійної
освіти та загальнотехнічних
дисциплін,
Ізмаїльський державний
гуманітарний університет,
м. Ізмаїл, Україна

ПРОБЛЕМА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ДО ТВОРЧОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті викладено зміст поняття творчість та педагогічна творчість. Розглянуто проблему підготовки майбутніх викладачів до творчої професійної діяльності.

Ключові слова: *творчість, педагогічна творчість, технологія підготовки до педагогічної творчості.*

В статье изложены содержание понятия творчество и педагогическое творчество. Рассмотрена проблема подготовки будущих преподавателей к творческой профессиональной деятельности.

Ключевые слова: *творчество, педагогическое творчество, технология подготовки к педагогическому творчеству.*

The article describes the content of the concept of creativity and pedagogical creativity. The problem of preparing future teachers for creative professional activity is considered.

Key words: *creativity, pedagogical creativity, technology of preparation for pedagogical creativity.*

В енциклопедіях, словниках, наукових істочниках термін творчість має багатозначне толкування. У словнику української мови творчість - це діяльність людини, спрямована на створення культурних або матеріальних цінностей [18, с. 345]. При цьому цінність характеризується в об'єктивному сенсі, а творче творення відноситься до представників мистецьких професій: поетам, музикантам.

Виділено декілька наукових напрямків трактування творчості: філософське, психологічне, педагогічне, лінгвістичне та ін. Представники філософського напрямку розглядають творчість як діяльність, що породжує щось якісно нове, ніколи раніше не існуюче [22, с. 670].

Представники психологічного напрямку додали до філософського механізм протікання творчого акту. Вони пов'язують створення нових матеріальних і духовних цінностей з наявністю у особи здібностей, мотивів, знань, умінь, завдяки яким створюється продукт, який відрізняється новизною, оригінальністю, унікальністю. Виділена процедура творчості, яка, за думкою Г. Уоллесом, включає етапи: підготовка, спостереження, осяяння, перевірка [6, с. 351].

Психологи переконані в етапності процедури творчого акту. З позиції психології в основі творчості лежить осяяння - інтуїтивне розуміння необхідного результату, якому передують значна підготовча робота. Цю роботу, на думку психологів, забезпечує адекватна мотивація, накопичення достатнього запасу знань, умінь.

В рамках педагогічного спрямування творчість розглядається як вища форма самостійної діяльності людини, продукти якої можуть мати як об'єктивну, так і суб'єктивну новизну. Дослідниками виділяється ряд

етапів у структурі творчого акту: постановка проблеми, мобілізація необхідних знань, досвіду, рішення проблеми, перевірка соціальної цінності продукту [13, с. 216].

Як переконує досвід викладацької діяльності, важливе місце в підготовці студентів до педагогічної творчості має займати обґрунтування соціальної значущості виконуваної ними роботи. Для поглибленого розгляду сутності творчості проведено його дослідження в відповідності за наявними в науці підходами: філософським, психологічним, педагогічним, враховуючи спрямованість цього дослідження.

Більшість філософів античності: Арістотель, Демокріт, Геракліт, Платон та ін. Прізнавали «божественне начало» в акті творіння. [19, с. 8] Ними встановлено необхідність особливої мотивації творчої діяльності.

Філософи одними з перших розділили репродуктивну і творчу діяльність. З філософських позицій результат творчості - це, як правило, новий продукт діяльності.

З позицій античної філософії джерелом творчості є адекватна мотивація, необхідний рівень когнітивного і практичного розвитку. Істотним досягненням філософії епохи Відродження стає вивчення особистості творця. Важливим етапом творчого процесу філософії даного періоду визнавали рефлексію - процес самопізнання суб'єктом внутрішніх психічних актів і станів [6, с. 303].

В теорії пізнання Ф. Бекона, Д. Локка, Д. Юма творчість характеризується як діяльнісне поняття, яке являє собою щось споріднене винахідництву. Важливим результатом пошуку представників даного напрямку є узагальнена характеристика творчої діяльності як системного утворення,

що включає ряд елементів: мотивація, знання, здібності, рефлексія.

Дослідження провідних представників німецької класичної філософії (Г. Гегеля, І. Канта, Ф. Шеллінга, І. Фіхте та ін.) Ознаменували створення досить повної концепції творчості. На думку І. Канта, уяву є інтегруючим фактором відчуттів і розумових дій, які синтезуються в творчий продукт [19, с. 11]. Г. Гегелем встановлено, що ступінь творчої спрямованості діяльності не залежить від її змісту, а визначається виключно витратою творчих зусиль. Це положення підтвердилося в більш пізніх дослідженнях, де творчість вважається особливою стратегією діяльності, не залежно від її характеру і навіть результату.

Істотним результатом марксистського підходу до творчості є не стільки отримання нового продукту, скільки творення людиною самої себе [11, с. 194]. Цим підтверджується, що творчим вважається процес, результати якого носять характер суб'єктивної новизни. Така діяльність створює умови для перетворення людиною самої себе, тобто творче самовдосконалення, саморозвиток.

Один з перших напрямків дослідження творчості в Україні умовно можна назвати словесним. Його основоположниками були фахівці з теорії словесності, послідовники відомого лінгвіста А.А. Потебні. Найбільш значний внесок у вивчення проблем творчості внесли Д.Н. Овсянико-Куликовський, Б.А. Лезін і ін.

За допомогою методу самоспостереження ними виявлено провідні здатності творця: концентрація уваги, сприйнятливості до проблем, вразливість, вміння проникати в суть явища, інтуїція і ін. [8] Представники цього напрямку підкреслювали значимість когнітивного компонента творчості.

Інший напрямок дослідження творчості українськими вченими умовно можна назвати релексологічним (В.М. Бехтерев, І.П. Павлов). Відомим фізіологом В.М. Бехтеревим виділено початковий етап творчого процесу - виникнення проблемної ситуації. Їм сформульовані умови мотивації творчої діяльності: оточуюче середовище, природа, матеріальна культура, соціальна обстановка [2]. Тим самим актуалізовувалась необхідність мотивації творчої діяльності, обґрунтовувалася можливість навчання творчим навичкам.

Природничий напрямок у вивченні творчості об'єднав представників природничих наук (М.А. Блох, Ф.Ю. Левнісон-Лесінга, В.Д. Омелянський і ін.). В їх роботах робилися спроби виявити механізм протікання творчого процесу, зокрема, визначалася роль здібності до фантазії в творчості [7].

Вітчизняні психологічні дослідження в області творчості почалися зі спроби ряду вчених (І.М. Дьяков, Н.В. Петровський, А.П. Нечаєв і ін.), провести експериментальне вивчення творчості за допомогою тестів. Цей напрямок досліджень умовно названо напрямком свідомої творчості.

В основі творчої діяльності, на їхню думку, лежить людська свідомість, достатня мотивація творчості. Л.С. Виготський одним з перших поставив проблему можливості і необхідності підготовки дітей до творчої діяльності. На його думку, новизна в творчості вторинна, набагато важливіше його педагогічна цінність [4, с. 288]. За його думки, важливим результатом включення в творчу діяльність є придбання у внутрішній сфері особистості таких компонентів як: мотиви, мислення, знання, розуміння, емоції і ін. Особливе місце в підготовці до творчості Л.С. Виготський відводив грі і казці.

Ряд психологічних досліджень творчості можна віднести до напрямку вивчення творчого мислення. С.Л. Рубінштейном було встановлено, що основою творчості є мислення, здібність до осмислення дійсності і визначаюче підготовку до творчої діяльності [17].

Більш пізні дослідження в області творчості (О.М. Леонтьєв, М.В. Мусейчук, Я.А. Пономарьов, О.К. Тихомиров та ін.) виходять з його діяльнісного трактування. За даними цих авторів, творча діяльність містить ряд компонентів: мотиваційно-смісловий, змістовно-операційний, оцінний, результативний.

Узагальнення результатів філософських, психологічних, педагогічних досліджень в області творчості з позицій системно-структурного підходу дозволило представити його як інтеграцію наступних компонентів: мотиваційно-особистісний, когнітивно-змістовний, операційно-технологічних, рефлексивно-оцінний.

Висока значимість творчості в педагогічній діяльності підкреслювалася багатьма відомими педагогами. Великий педагог К.Д. Ушинський стверджував, що творчість - основа педагогічної діяльності. Він пропонував використовувати ігри, казки та інші твори народної педагогіки для формування готовності до творчої професійної діяльності [21]. Він наголошував на необхідності розвитку особистісних та професійних якостей майбутнього педагога для його повноцінної творчої діяльності.

А. С. Макаренка вважав творчість обов'язковим супутником педагогічної діяльності. За його думки, жодна система засобів ніколи не може бути мертвою і застиглою нормою, вона завжди змінюється і розвивається, тому що зростає і змінюється дитина, вхо-

дить в нові стадії громадянського і особистого розвитку [12, с. 260]. Двигуном розвитку педагогічної практики він вважав творчо працюючого педагога і педагогічний колектив.

У сучасних, максимально алгоритмізованих педагогічних умовах, дослідники також вважають за необхідне прояв творчого підходу в роботі з дітьми. На думку В.І. Загвязинського, справжнє виховання і навчання - це завжди творення нового, творіння людини через пробудження її внутрішніх сутнісних сил [5, с.12].

Педагогічний процес - це повніст творчості педагога. На думку М.М. Поташника, педагогічна робота не творчою не буває і бути не може, бо неповторні діти, обставини, особистість самого вчителя, і будь-яке педагогічне рішення має базуватися на цих завжди нестандартних факторах [16, с. 4].

У практичній діяльності творчість педагога різнопланово, тому більшість дослідників виділяють рівні педагогічної творчості, які проявляються як в творення нового, оригінального, так і в використання вже відомого в нових умовах.

За даними досліджень В.І. Загвязинського, І.Ф. Ісаєва, Л.Н. Макарової, М.М. Поташника та ін. Творчі процедури принципово не відрізняються, чи винаходить педагог новий метод або відкриває можливості застосування стандартного методу в нових умовах.

Технологічний підхід в осмисленні творчої діяльності внесло дослідження В.А. Сластенина і Л.С. Подимове. Автори виділили в структурі інноваційної діяльності чотири функціональних компоненти: мотиваційний, креативний, технологічний і рефлексивний.

Узагальнення значного числа до-

сліджень підтверджує об'єктивність виділення в структурі педагогічної творчості основних компонентів: мотиваційно-особистісного, когнітивно-змістовного, операційно-технічного, рефлексивно-оцінного.

Узагальнюючи наведені підходи в рамках цього дослідження, нами уточнено поняття педагогічної творчості. За нашими даними - це цілеспрямована діяльність по вирішенню проблемних ситуацій, орієнтована на вибір оптимального варіанта організації педагогічного процесу в залежності від умов його протікання, що містить наступні компоненти: мотиваційно-особистісний, когнітивно-змістовний, операційно-технічний, оціночно-рефлексивний.

Кожен період розвитку суспільства має свої відмінні риси, які стосуються всіх суспільних сфер і несуть в собі певні риси нового. Істотні зміни зазнає, в наші дні, система підготовки вчителя. Одним з пріоритетних підходів, що складають основу концепції процесу підготовки майбутніх педагогів ХХІ століття є особистісно-орієнтований. Метою даного підходу є створення умов для максимального розвитку особистості і її індивідуальних характеристик, а результатом його виступає продуктивна, активна професійна діяльність, вільна, здатна до самоаналізу і самооцінці особистість.

Як показує аналіз проведених нами досліджень, нинішні вчителі шкіл не володіють досить розвиненим творчим потенціалом і, відповідно, не можуть організувати процес навчання таким чином, щоб донести до школярів суб'єктивну значимість навчального матеріалу, спираючись на особистісний зміст кожного учня, його систему цінностей, емоційну сферу і, як результат, не спроможність здійснення вибору в навчанні. Учитель,

який сам не володіє потенціалом творчої професійно-спрямованої діяльності, відповідно, не може створити умови для розвитку у його учнів бажання активно і усвідомлено пізнавати зміст навчання, прагнути до створення нового. У зв'язку з цим, об'єктивно виділяється необхідність в обліку особистісної складової при формуванні особистості, здатної до продуктивної вдосконалення всіх сфер суспільного життя, а проблема професійної підготовки такого особистісно-кваліфікованим фахівця висувається, в сучасних умовах, на перший план.

Педагогічна творчість - цей не легкий процес і шлях до оволодіння їм має ряд відмінних рис, володіючи якими можна досягти бажаного результату.

Виникає питання, яким чином в умовах сучасного вузівського навчального процесу навчити майбутніх педагогів мислити і діяти активно і творчо, бути завжди спрямованими на творчий саморозвиток у своїй діяльності? Один з відповідей, нам бачиться, в іншому, підході до організації форм, методів і змісту процесу навчання студентів. Абсолютно ясно, що цей процес - складний, багатограний і, що найменше, включає в себе розвиток у студентів креативного мислення, педагогічної спрямованості, професійної рефлексії, вміння впливати на окрему особистість і цілий колектив, володіння культурою педагогічного спілкування, вміння впливати словом, управляти своїм організмом, психічним станом і мовою. Такий підхід дозволяє спиратися на облік особистісних можливостей і життєвого досвіду студентів, на дослідницьку практику; на активну і самоврядну навчання; орієнтуватися на рефлексивність учнів, на інтерактивність і кооперацію в навчальному процесі; на отримання зво-

ротного зв'язку [21].

Протягом багатьох років результатом організації процесу підготовки майбутнього вчителя був педагог фахівець, що володіє набором знань, умінь і навичок в своїй локальній, вузьконаправленої області: фізиці, математиці, хімії і т.д. Всі цінності, ідеали і інші, особистісно значущі характеристики формувалися у нього на основі діяльнісної орієнтації як майбутнього фахівця конкретного навчального предмета. Такий підхід до підготовки вчителя залишав без уваги і тих на кого повинна бути спрямована ця діяльність - учнів, і тих, хто повинен її здійснювати - вчителі.

Домагатися вдосконалення в педагогічній майстерності можливо лише в тому випадку, якщо в центрі уваги поставити не тільки діяльність майбутнього фахівця, але і його самого. Саме такий, з одного боку, особистісний, а з іншого - діяльнісний підхід, орієнтований на розвиток творчої індивідуальності і повинен лежати в основі організації процесу підготовки майбутнього вчителя до творчої діяльності.

В такому випадку, одним з найважливіших завдань теорії і практики вищої педагогічної освіти є підвищення вимог не тільки до рівня професіоналізму майбутнього вчителя, а й зростанню його особистісної значущості. Сьогодні, коли існує безліч багатопланових шкіл і різних педагогічних систем, школі потрібно учитель здатний до самостійної розробки і впровадження творчих проєктів оновлення освітньої системи. Сучасний учитель повинен не тільки широко і глибоко знати свій предмет і володіти різноманітними методичними прийомами, а й мати ґрунтовну психолого-педагогічну підготовку, прагнути до творчості. Таким чином, характер сучасної

педагогічної діяльності висуває перед майбутнім педагогом не типові завдання і вимагає, відповідно, не стандартних рішень, коли він самостійно повинен шукати, знаходити і втілювати в життя відповіді на поставлені проблеми. Це - свого роду, соціальна умова, яка обумовлює необхідність вивчення і вирішення даної проблеми.

Існує ще й друга умова, яке обумовлена недостатнім рівнем підготовки випускників педагогічних вузів. Вони виявляються не підготовленими до роботи в таких постійно мінливих умовах, коли сформовані у них в стінах вузу стереотипи вже не діють в реальному шкільній дійсності, коли поставлені в ситуацію вибору вони не можуть впоратися з такою творчою для них роботою [6].

В даний час педагогічна підготовка у ВНЗ здебільшого спрямована на теоретичне осмислення сутності навчально-виховного процесу школи і сама участь педагога в ньому. І в значно меншій мірі стосується цілого комплексу властивостей особистості майбутнього вчителя, які покликані забезпечити рівень розвитку творчого потенціалу.

В результаті цього зростає необхідність перегляду процесу підготовки майбутнього педагога у вузі, з акцентом на розвиток його особистісних і професійних якостей. Педагогічний вуз повинен орієнтуватися не на підготовку вчителів-предметників, а на випуск високо інтелектуальних людей, що гармонійно поєднують в собі педагогіку, психологію і практичні вміння, які розуміють особистість учня, які вміють управляти своїм розвитком і володіють творчим педагогічним мисленням. Уміння діалектично і творчо, нестандартно мислити, керувати своїм емоційним станом, оперативно застосовувати наявні знання і

вміння в різних педагогічних ситуаціях, створювати різні прийоми з метою педагогічного впливу на особистість учня - все це становить творчий потенціал сучасного вчителя, такого необхідного як в сучасній школі, так і школі майбутнього. Однак відсутність в педагогічних вузах такого цілісного підходу ускладнює підготовку майбутнього вчителя, готового до творчої діяльності.

У науці існує безліч різних підходів до розуміння основного призначення педагогіки, але всі вони сходяться неодмінно на тому, що педагогічна діяльність - це свого роду мистецтво, і вона неповторна.

Із зростанням вимог до підготовки творчого вчителя, порушуються питання про посилення індивідуального підходу до студентів і розвитку їх творчих здібностей, спираючись на різні засоби, форми і методи, що містять творчий аспект. В даний час в вузах ведеться інтенсивний пошук способів активізації навчального процесу, а також розробка умов, що сприяють стимуляції пізнавальної діяльності студентів та їх творчості. При цьому наголошується, що організація процесу підготовки майбутнього вчителя до творчої діяльності може виражатися в розмаїтті форм і змісту, що дозволяють кожному студенту не тільки оволодіти необхідними знаннями та вміннями, а й проявити максимум своїх творчих можливостей. Кожен процес навчання, як мінімум, складається зі змісту, форм, методів, діагностики та критеріїв оцінки підготовленості його учасників. Процес підготовки майбутніх педагогів до творчої діяльності має низку специфічних особливостей. А саме, вчителю, що працює творчо необхідно оволодіти творчим мисленням, педагогічною спрямованістю, педагогічною

рефлексією, системою педагогічного спілкування, вмінні вирішувати питання педагогічного цілепокладання і т.п. Проблема творчості включає в себе безліч характеристик особистості. Оскільки способи індивідуальної діяльності не даються в готовому вигляді, то кожна людина, спираючись на власні здібності, виробляє свої способи і прийоми діяльності [11].

Отже, концепція особистісно - діяльнісного підходу при організації вузівського процесу при підготовці майбутніх вчителів до творчої діяльності знаходить своє відображення і в структурі процесу самої творчої діяльності.

Активний, творчий, демократичний, вміє організовувати свою діяльність, здатний до самоаналізу, саморефлексії і саморозвитку - це той вчитель, якого чекає майбутнє покоління. Нинішній випускник педагогічного вузу, прийшовши в професійне середовище, відчуває ряд серйозних проблем, які не дозволяють йому успішно і активно працювати в обраній ним сфері діяльності. Так, чітко простежується недолік творчої активності у молодих фахівців; нездатність використовувати наявні у них знання в процесі прийняття необхідних для навчального процесу рішень; невміння адаптуватися до змін, що відбуваються в процесі педагогічної діяльності. Подібні ж проблеми явно виділяються вже на етапі педагогічної практики у майбутніх випускників. Очевидно, що для підготовки висококваліфікованих кадрів, які мають працювати в умовах сучасної розвивається нової школи, потрібно така організація навчального процесу у ВНЗ, такі зміст і форми, які спрямовані на розвиток у студентів постійної націленості на пошук нестандартних, для конкретних умов рішень [13].

В даний час проблема підготовки майбутніх педагогів до творчої професійної діяльності є актуальною і ще недостатньо розробленою для педагогічної науки.

Разом з тим її теоретична розробленість і практичне використання дозволить не тільки знівелювати труднощі процесу адаптації студентів у майбутній діяльності, а й розвинути у майбутніх педагогів творчий особистісний потенціал і здатність до творчого саморозвитку.

Очевидно, що творча діяльність є невід'ємною частиною професійної компетенції сучасного вчителя. Ми припускаємо, що вирішення проблеми підготовки творчого вчителя в ході вивчення дисциплін педагогічного циклу, передбачає пред'явлення певних вимог до особистості, які можна, на наш погляд, класифікувати в три групи: наявність педагогічної свідомості, педагогічного мислення і педагогічних умінь.

У зв'язку з цим, головними вимогами, що свідчать про готовність майбутніх педагогів до творчої професійної діяльності, є розвинене педагогічне свідомість, здатність спостерігати за педагогічними явищами, прагнення до активності в творчому розвитку. Вміння аналізувати свій внутрішній потенціал і проявляти своє педагогічне чуття при вирішенні різних професійних завдань.

З іншого боку, стихійний процес підготовки майбутнього вчителя до творчої діяльності не може привести до задовільних результатів. Отже, необхідна система роботи, яка складається з:

а) послідовної організації навчання основам творчої діяльності при вивченні курсу педагогіки;

б) перебудова структури, форм і змісту освіти, що веде до вироблення

творчого підходу до справи; в) своєчасне виявлення і розвиток творчих здібностей особистості;

г) формування основних творчих навичок і умінь, новими методами.

На наш погляд, необхідними і достатніми умовами, що забезпечують розвиток творчості у педагогіці можуть бути:

а) орієнтація майбутніх педагогів на усвідомлення творчого характеру професійної діяльності;

б) включення творчого змісту в пропонований курс педагогіки;

в) організація проблемного навчання майбутніх вчителів;

г) формування творчого мислення та здатності до рефлексії;

д) наявність технології процесу навчання педагогічної творчості при вивченні дисциплін педагогічного циклу.

Крім цього, для реалізації зазначених вище умов, необхідно проведення наступних видів робіт:

а) проведення аналізу вимог до особистості, відповідних творчої педагогічної діяльності;

б) включення в процес підготовки педагогічних завдань і завдань, аналіз педагогічних ситуацій проблемного змісту;

в) організація технології процесу підготовки майбутніх педагогів до творчої діяльності при вивченні курсу педагогіки, орієнтованого на особистісно-діяльнісного підходу в навчанні.

У висновку слід зазначити, що особливості організації процесу навчання у вузі, що сприяє творчому саморозвитку особистості, цілісність змісту, форм і методів, а також облік особистісних і діяльнісних характеристик його учасників, є основною складовою динаміки творчості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Анан'єв Б.Г. Людина як предмет пізнання. Вибрані психологія праці: В 2-х т. Т.1. М.: Педагогіка, 1980. 232 с.
2. Бехтерев В.М. Творчість з точки зору рефлексології. Грузенберг С.О. Геній і творчість. Л. 1924.
3. Виготський Л. С. Уява і творчість в дитячому віці: Психологічний нарис: Кн для вчить. М. 1991.
4. Виготський Л.С. Педагогічна психологія. Під ред. В.В. Давидова. М.: Педагогіка. 1991. 480 с.
5. Загвязинский В.І. Педагогічна творчість учителя. М.: Педагогіка. 1987. 160 с.
6. Короткий психологічний словник. М. 1993.
7. Левнісон-Лесінга Ф.Ю. Роль фантазії в науковій творчості. Творчість. 1923.
8. Лезін Б.А. Художня творчість як особливий вид економії думки. Питання теорії і психології творчості. Т.1 Харків, 1907.
9. Леонтьєв А.Н. Діяльність. Свідомість. Особистість. М: Политиздат. 1975. 304 с.
10. Леонтьєв О.М. Досвід експериментального дослідження мислення. Доповіді на нараді з питань психології (3 - 8 червня 1953 г.). М. АПН РРФСР 1954. 1
11. Макаренко А.С. Проблеми шкільного радянського виховання (тези). Обр. пед. соч. У 2-х т. Т. 1. М.: Педагогіка, 1977. 320 с.
12. Педагогічна енциклопедія. М.: Радянська енциклопедія, 1966. Т.4. 911 с.
13. Платонов К.К. Структура і розвиток особистості. М. 1986.
14. Пономар'єв А.Я. Психологія творчості і педагогіка. М.: Педагогіка 1976. 280 с.
15. Потапшнік М.М. Як розвивати педагогічна творчість. М.: Знання, 1987.
16. Рубінштейн С.Л. Основи загальної психології. 2 изд. М.: Гос. навчально-педагогічне видання міністерства просвєдєнія РРФСР, 1946. 704с.
17. Словник російської мови: В 4-х т. АН СРСР Ін-т рус. яз.; Під ред. Є.П. Евген'євой. 2-е изд., Испр. і доп. М.: Изд. «Російська мова», 1981-1984. Т.4. 3-Я. 1984. 794 с.
18. Сорокін Б. Ф. Філософія і психологія творчості: Науково-методич посібник для аспірантів і молодих викладачєй. Орєл, ОГУ, 2000.
19. Соціальна педагогіка: Курс лекцій. За заг. ред. М.А. Галагузова. М.: ВЛАДОС, 2000. 416 с.
20. Ушинський К.Д. Проект учительської семінарії. Хат. Пед соч. У 2-х т. Т.2. М.: Педагогіка, 1974. С.36 - 65.
21. Філософський енциклопедичний словник. М.: Сов. енциклопедія, 1983. 840 с.

TRANSLITERATION OF REFERENCES:

1. Anan'yev B.H. Lyudyna yak predmet piznannya. Vybrani psykholohiya pratsi: V 2-kh t. T.1. M.: Pedahohika, 1980. 232 s.
2. Bekhteryev V.M. Tvorchist' z tochky zoru refleksolohiyi. Hruzenberh S.O. Heniy i tvorchist'. L. 1924.
3. Vyhot's'kyu L. S. Uyava i tvorchist' v dytyachomu vitsi: Psykholohichnyy narys:

- Kn dlya vchyt'.* M. 1991.
4. *Vyhot's'kyi L.S. Pedahohichna psikhohihiya. Pid red. V.V. Davydova. M. : Pedahohika. 1991. 480 s.*
 5. *Zahoyazynskyy V.I. Pedahohichna tvorchist' uchytelya. M. : Pedahohika. 1987. 160 s.*
 6. *Korotkyy psikhohohichnyy slovnyk. M. 1993.*
 7. *Levnison-Lesinha F.YU. Rol' fantaziyi v naukoviy tvorchosti. Tvorchist'. 1923.*
 8. *Lezin B.A. Khudozhnya tvorchist' yak osoblyvyy vyd ekonomiyi dumky. Pytannya teoriyi i psikhohihiyi tvorchosti. T.1 Kharkiv, 1907.*
 9. *Leont'yev A.N. Diyal'nist'. Svidomist'. Osobystist'. M: Polytyzdat. 1975. 304 s.*
 10. *Leont'yev O.M. Dosvid eksperymental'noho doslidzhennya myslennya. Dopovidi na naradi z pytan' psikhohihii (3 - 8 chervnya 1953 h.). M. APN RRFSR 1954. 1*
 11. *Makarenko A.S. Problemy shkil'noho radyans'koho vykhovannya (tezy). Obr. ped. soch. U 2-kh t. T. 1. M. : Pedahohika, 1977. 320 s.*
 12. *Pedahohichna entsyklopediya. M. : Radyans'ka entsyklopediya, 1966. T.4. 911 s.*
 13. *Platonov K.K. Struktura i rozvytok osobystosti. M. 1986.*
 14. *Ponomar'ov A.YA. Psikhohihiya tvorchosti i pedahohika. M. : Pedahohika 1976. 280 s.*
 15. *Potashnik M.M. Yak rozvyvaty pedahohichna tvorchist'. M. : Znanye, 1987.*
 16. *Rubinshteyn S.L. Osnovy zahal'noyi psikhohihiyi. 2 yzd. M.: Hos. navchal'no-pedahohichne vydannya ministerstva prosvedeniya RRFSR, 1946. 704s.*
 17. *Slovnyk rosiys'koyi movy: V 4-kh t. AN SRSR In-t rus. yaz.; Pid red. YE.P. Evhen'evoy. 2-e yzd., Yspr. i dop. M. : Yzd. «Rosiy's'ka mova», 1981-1984. T.4. Z-YA. 1984. 794 s.*
 18. *Sorokin B. F. Filosofiya i pskhohihiya tvorchosti: Naukovo-metodych posibnyk dlya aspirantiv i molodykh vykladachey. Orel, OHU, 2000.*
 19. *Sotsial'na pedahohika: Kurs lektsiy. Za zah. red. M.A. Halahuzova. M. : VLADOS, 2000. 416 s.*
 20. *Ushyns'kyi K.D. Proekt uchytel's'koyi seminariyi. Khat. Ped soch. U 2-kh t. T.2. M. : Pedahohika, 1974. S.36 - 65.*
 21. *Filosofs'kyi entsyklopedychnyy slovnyk. M. : Sov. entsyklopediya, 1983. 840 s.*

THE PROBLEM OF PREPARING FUTURE TEACHERS TO CREATIVE PROFESSIONAL ACTIVITY

Dragieva L.V.,

Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Lecturer, Department of Technological and Professional Education and General Technical Disciplines, Izmail State Humanitarian University, Izmail, Ukraine